

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio tertia. Quomodo diuina attributa in concreto prædicanda sint de
Christo seu de homine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

non est Diuinitas, & humanitas, Christus est Diuinitas & humanitas: ergo Christus non est diuinitas. Huiusmodi enim argumētationes nihil valēt, quia variatur acceptatio, & suppositio illius termini, Christus, & patet defectus in simili forma, Diuinitas non est persona composita, Christus est persona composita: ergo Christus non est Diuinitas, quæ consequutio nulla est, cuius ratio latius patebit ex dicendis sect. 4. Nihilominus tamen illa locutio, etiam in hoc sensu, non est simpliciter vsurpanda: non solū, quia impropria est, sed etiam, quia est valde ambigua, & in aliquo sensu potest errorem generare. vel ergo videtur, vel nō sine sufficēti explicatione proferatur.

SECTIO III.

Quomodo diuina attributa in concreto predicanda sunt de Christo, seu de homine.

HAE quaestio expediri facile potest ex principio, & fundamento posito in sectione prima, ex quo colligēda sunt regulæ vniuersales, quæ in huiusmodi locutionibus seruandæ sunt.

Dico ergo primò, Deum & attributa eius simpliciter prædicari de Christo, & de homine, absolute seu substantialiter prædicatione, vera ac propria. Hæc conclusio in re ipsa est de fide, quia de fide est, hunc hominem Christum, esse Deum, & consequenter esse omnipotentem, æternum, &c. Videantur dicta sectione prima, & ibi citata, & circa articulum secundum D. Thomæ, nonnulla addemus de proprietate & qualitate harum locutionum.

Et hinc colligitur secūda vniuersalis regula. Quidquid essentialiter dicitur de Deo, & quidquid essentialiter, vel personaliter dicitur de Filio, seu Verbo Dei, simpliciter & absolute prædicatur verè de hoc homine Christo. Est etiam in re ipsa de fide: nam continetur in præcedenti, & in illis locis Scripturæ, in quibus Christo tribuuntur, quæ sunt Filij Dei naturalis propria, vt patet ad Heb. 1. & 2. & Ioan. 8. vbi Christus dicit, *Antequam Abraham fieret, ego sum.* & in alijs, quæ latè citauimus supra, agentes de Christi Diuinitate, & tradunt Patres omnes supra citati, Concil. Ephes. can. 4. VI. Synodus act. 11. & 18. Lateran. sub. Mart. I. consultatione. 5. can. 4. Leo Papa epistol. 10. n. 83. August. lib. 1. de Trin. cap. 7. & seq. Fulg. de Fide ad Petrum. cap. 2. Nazian. orat. 51. & 52. Cyril. lib. 12. Theof. ca. 15. Damasc. lib. 3. cap. 4. 6. & 11. Et ratio est supra tacta, quia Christus est Verbum Dei, seu verè est de proprijs prædicatis personalibus Patris, vel Spiritus sancti, quia, cum verbum non sit Pater, nec Spiritus Sanctus, etiam Christus, seu hic homo, non est Pater, nec Spiritus sanctus: & consequenter neque illa notionalia prædicata, quæ ita sunt propria Patris vel Spiritus sancti vt non conueniant Verbo possunt verè de Christo, aut homine prædicari.

Dico terciò, Diuinitas, seu attributa eius non possunt prædicari de Christo, seu homine denominatione, propria denominatione accidentali. Hanc etiam regulam quoad rem ipsam existimo certam, & de fide, directè enim excludit errorem Nestorij, qui solum ponebat vnionem accidentalem. Et explicatur in particularibus locutionibus, in Concilio enim Ephesino damnatur hæc vox *θεωσέως*, id est, *Deifera*, tanquā propria Nestorianorū, quia per illam denominationem tantum prædicatur Deus de homine: & significatur, supponi hominem constitutum & subsistentem, qui in se ferat Deum, vnde indicat distinctionem suppositorum, & vnionem accidentalem, & ideo Damasc. lib. 3. cap. 12. & Athanas. in serm. de sanctis. Deip. circa finem, *Non vocamus, inquit, hominem Deiferum, sed Deum carniferum, quia verè Deus*

carnem assumpsit, & illam in se sustentat: homo autem non posset in se sustentare, aut substantialiter terminare diuinam naturam, & ideo non potest dici homo *Deifer*, nisi ratione accidentalis vnionis.

Verum est, Basil. in Psal. 59. sic loqui, *Diuinitas calceamentum est caro Deum ferens, quia habet Deum in se substantialiter inhabitantem*: magis verò propriè diceretur ferri ab ipso Deo, vbi obiter etiam obseruandum ex Naz. orat. 52. Apollinaristas abusos fuisse illa voce, *carniferum*, ad significandum Verbum assumpsisse carnem, & non animam: & hoc sensu dicit ipse, potius dicendum esse Verbum ferens humanitatem, quàm carnem: in vero autē sensu vtrumq; dici potest, quia caro non excludit animam, sed pars pro toto sumitur. Præterea propter hanc regulam non potest dici Christus, homo *Deificatus*, vt rectè docuit Cyril. Alexand. lib. de Incarn. ca. 11. vbi sentit, illam locutionem esse Nestorianā, quia significat, supponi hominem: & illum sibi vnire Diuinitatem, quod non posset esse verum, nisi de vnione accidentali. Idem docet Damasc. li. 3. de Fid. c. 2. vnde, si illa locutio interdū reperitur in Patribus, vt apud Sophronium sæpè citata epist. & Nicet. lib. 3. Theof. ca. 29. qui citat Greg. Naz. piè explicanda est: vel enim est sermo de humanitate, quæ deificata dici potest per substantialem vnionē, cui ipsa supponitur: vel, si est sermo de homine, intelligitur, formaliter ac simpliciter abstrahendo à determinato supposito, iuxta ea, quæ circa ar. 7. in simili dicemus. Tertio propter hanc etiam regulam non dicitur propriè Christus homo dominicus, vt latius circa art. 3. dicitur.

Sed contra, nam Christus dici potest homo diuinus, vt art. 3. ad 3. D. Thomas concedit ex Dionys. c. 4. de Eccles. hierar. part. 3. circa finem, vbi iuxta translationē Perionij vocat *diuiniſimum Iesum*: Ambrosij enim Florentinus non ita vertit, sed *summum Deum*, quod magis vox Græca significat, *θεοπρωτοτατος*, id est, supremum numen, ita verò appellat Aug. lib. 83. quæst. in 57. Respondetur, hanc denominationem non esse accidentalem, sed substantialem & essentialē: nam & natura Dei, essentia diuina dicitur, & secunda persona dicitur Verbum diuinum. Hæc enim denominatio sumi potest ab ipsa Dei natura, concepta per modum formæ vel differentie essentialis, sicut dicitur natura humana: sed in hac ipsa de nominatione canenda est æquiocatio, nam illa denominatio, *Diuinus*, addita diuinis reb⁹ habet dictā significationem iuxta communem vsum: addita verò rebus creatis, significare solet accidentalem participationem diuinæ perfectionis, vt cū dicitur homo diuinus, & ideo non videtur ita simpliciter appellandus Christus Dominus, sine sufficēti explicatione & determinatione.

Sed vrgebit aliquis: nam Christus Dominus dicitur sanctificatus à Patre, cum vere sit sanctus per essentiam. Respondetur, iuxta Augustini expositionem, Christum vt Deum dici sanctificatum à Patre per æternam generationem, & hoc sensu: illa denominatio non est accidentalis, seu per participationē sed est essentialis, coniuncta cum notionali: sumpta est enim ab ipsa sanctitate per essentiam, vt communicata Filio per æternam generationem: in alio verò sensu dicitur Christus vt homo sanctificatus, vel per ipsam vnionem, vel per accidentalem sanctitatem. In quo obseruandum est, quædam esse prædicata, quæ licet Christo vt Deo per essentiam conueniant, eidem tamen vt homini insunt per quandam participationem accidentalem: vt esse bonum, sapientē, sanctū, &c. & hæc vtrūq; modo dici possunt de Christo per communicationem idiomatum, quanquam simpliciter illi semper tribuenda est maxima perfectio, quæ imperfectionem non includat.

Dico quartò, Diuina attributa licet absolute & simpliciter dicantur de Christo homine, non tamen cum reduplicatione humanitatis. Itaq; hæc propositiones,

Basilianus

Naz. orat. 52. Apollinaristas

Cyr. Alex.

Damasc.

Sophron.

Nicet.

Ambros.

Florent.

August.

Respond.

Obiect. 1.

D. Thom.

Dionys.

Perion.

Ambros.

Florent.

August.

Respond.

Obiect. 2.

Respons.

August. 12.

*Hæretici
huius tem-
poris.
Eutyches*

fictiones, & similes non sunt veræ: Christus, in quantum homo, est Deus, est æternus, immensus, &c. Hæc est certa doctrina, quam hæretici huius temporis satis ignoranter negant: si tamen, vel ipsa significatio terminorum intelligatur, constat negari non posse, nisi incidendo in errorem Eutychetis: nam, si naturæ manent distinctæ post unionem, ut verè manent, non possunt attributa diuina & increata conuenire hominisatione naturæ: hoc autem per illam locutionem significatur, ut etiam ex dialectica constat: sunt ergo illæ locutiones falsæ in proprio sensu: an verò in aliquo improprio possint ad verum sensum reuocari, dicemus circa articulum 11. D. Thomæ.

SECTIO IV.

Quomodo proprietates humane seu create dicantur de Deo seu Filio Dei in concreto.

Solum hic modus loquendi nobis superest explicandus quod breuiter fieri potest, colligendo generales regulas ex principio posito in sectione prima, sicut in alijs fecimus.

1. Regula

Dico ergo primò. Homo, & quidquid essentialiter de homine dicitur absoluta & substantiali predicatione verè & propriè dici potest de Deo, & Filio Dei: & idem intelligendum est de omnibus predicatis, quæ simpliciter dici possunt de hoc homine Christo, ratione humane naturæ. Tota conclusio est certa, & in re ipsa continet doctrinam fidei: nam, quod Deus seu Verbum verè sit & dicatur homo, articulus est fidei, sepe in superioribus probatus, de quo plura statim dicemus in artic. 1. & hinc euidenter sequitur, essentialia predicata hominis eodem modo dici posse de Deo, quia, cui conuenit esse hominem, necesse est, ut etiam conueniant omnia, quæ sunt de essentia hominis: & hinc etiam fit, ut actiones & passionis talis hominis de Deo verè predicentur: quomodo dicitur Actor. 20. Deus redemisse Ecclesiam sanguine suo, & 1. ad Corinth. 2. Dominus gloriæ dicitur crucifixus, & Psal. 67. dicitur Deus ascendisse in altum, quod ad Ephes. 4. de Christo explicatur, & Baruch. 3. Post hæc in terra visus est, & cum hominibus conuersatus est. Concilia, & Patres satis in superioribus citati sunt. Et ratio est eadem, quia, cum sit idem suppositum subsistens in utraq; natura, de illo absolute dici possunt, quæ ratione veriusque naturæ illi conueniunt, etiam si hominibus ab utraq; natura sumptis significetur. Solum est in hac regula obseruandum, sermonem in ea esse tantum de illis predicatis, quæ præcisè conueniunt homini ratione humane naturæ, ita ut non inuoluant imperfectionem suppositi creati, nam de his alia ratio est, ut statim dicetur.

Obiect.

Sed contra, nam sequitur, simul dici de Christo predicata opposita, ut esse corporeum & incorporeum, mortalem & immortalem: consequens videtur falsum, nam inde facile possunt inferri contradictoria, si enim est incorporeus: ergo non est corporeus. Propter hoc dicunt quidam, hæc predicata, quæ videntur priuationem inuoluere, non esse simpliciter dicenda de Christo, sed cum additione, scilicet, Christus est incorporeus secundum diuinitatem. Ita significat D. Thomas art. 8. ad secundum. Sed intelligendum est, illud esse prudens consilium ad tollendam ambiguitatem: alioqui enim constaret, locutiones illas simpliciter esse in Concilijs vtitas, ut in Chalced. act. 1. vbi Nazianz. citatur, & VI. Synod. Act. 11. & 18. & in Leone Pap. & alijs Patribus supradictis, qui frequenter Christo tribuunt hæc opposita predicata, & in ipsorum coniunctione satis explicant verum sensum, scilicet, secundum diuersas naturas Christo tribui, & ideo nec verè esse opposita, neque ex illis contradictionem inferri: tum quia illi termini, qui videtur priuatiui, usurpantur à nobis ad significandas positivas perfectiones diuinitatis; tum etiam, quia, licet secundum vnā naturam

*D. Thom.
Respons.*

*Con. Chal.
Nazian.
VI. Synod.
Leo Pap.*

A affirmetur priuatio, non potest inde inferri negatio simpliciter, quia omnia destruit, atque ad eodē significat, secundum nullam naturam tale predicatum huic supposito conuenire.

Dico secundò. Hæc predicata dicuntur de Deo absolute, non cum reduplicatione diuinitatis, quia non, in quantum Deus, est homo. Hæc est certa, ut in sectione præcedenti in simili propositione satis dictum est. Et in præsentī est hoc euidentius, quia nec ratione diuinæ naturæ, nec ratione ipsius suppositi diuini, ut sic, conuenit Deo, ut sit homo, & consequenter neque aliæ proprietates, vel actiones hominis. Sed contra, nam verè dicitur Christus, in quantum Deus, mereri, & satisfacere pro nobis, quāquā hæc predicata, & similia, non conueniant Christo, nisi, mediante humana natura. Circa hanc obiectionem aduertendum est, quædam esse predicata, quæ non possunt quidem conuenire Deo secundum se, quia requirunt naturam finitam, & quæ superiorem aliquam voluntatem recognoscat, ut sunt orare, mereri, satisfacere, possunt tamē illi conuenire, ut lib sit in natura humana: & ideo absolute & simpliciter non possunt talia predicata dici de Deo cum reduplicatione solius diuinitatis, ut non verè dicitur Christus orare, in quantum Deus, sed in quantum homo: habent tamen interdum huiusmodi predicata perfectionem aliquā Christo, ratione diuini suppositi, quam sine illo habere non possunt in supposito creato, ut, quod meritum sit infinitum, & satisfactio de rigore iustitiæ: & hæc predicata propriè dicuntur de Christo cum reduplicatione diuinitatis, non solius, sed cum coniunctione humanitatis. Et hoc modo verè dicitur Christus meruisse, & satisfacisse, ut De⁹ homo, quia operatio meritoria erat humanitatis, valor autem & iustitia potissimè erat ex diuino supposito, ut latè super⁹ disputatione 4. diximus, quæ doctrina consentanea est Cyrillo, episcopo, ad Acacium, quæ refertur in Concil. Ephes. tom. 5. cap. 7. vbi triplicia attributa Christi distinguuntur: quædam, quæ illi conueniunt ratione diuinitatis, alia ratione humanitatis, alia ratione vtriusque. Exemplum est de attributo seu predicato mediatoris, quod perfectè conuenit Christo, in quantum est Deus homo, quia neq; sola humanitas in persona creata, nec sola persona diuina sine humanitate sufficeret ad constituendum nobis perfectum mediatorem, & redemptorem; ut ex dictis in eadem 4. disputatione constat: & ex August. in Enchirid. cap. 108. & homil. de centum ouibus cap. 12. Fulgen. de Fide ad Petrum cap. 2. Basil. in Psal. 48. & Cyril. lib. 12. Thesaur. ca. 10. & plura afferemus infra, quæ 26.

Dico tertio. Predicata concreta, ab humanitate sumpta, non solum dicuntur de Deo absolute, sed etiam denominatiue. Est certa conclusio, quia non solum dicitur Deus homo, sed humanatus, sicut dicitur incarnatus. Et ratio est, quia in Christo suppositum, quod est homo, non constituitur simpliciter in suo esse per humanitatem, sed supponitur constitutum, & per humanitatem sibi vnitam constituitur in esse hominis: suppositum autem, quod supponitur alicui formæ vel naturæ, quæ illi postea vnitur, non solum absolute, sed etiam denominatiue potest à tali forma denominari: sed hæc conclusio latius explicabitur art. 11. dubitat. 3. pender enim ex ibi dicendis.

Dico ergo quarto. Quædam sunt predicata, quæ ita conueniunt homini, ut requirant suppositum creatum, & hæc nec Christo, nec Verbo, aut Deo possunt vere attribui. Hæc regula est de fide, cum fides doceat, tale suppositum creatum, non esse in Christo. Exemplum est, v. g. si dicatur purus homo, ibi enim excluditur diuinum suppositum. Sic dixit Cyrillus, lib. cont. Theod. relatus in V. Synod. col. 145. Neque enim erat homo simpliciter, sed in specie humanæ, qui est ex Deo Patre, Deus Verbum. Non enim est sensus